

талановитими видавцями, став яскравим прикладом для ілюстрування процесу розвитку пізнавальної дитячої літератури в Україні.

1. Дзвони. 1931. Ч. 8. 2. Лесин В. М., Пулинець О. С. Словник літературознавчих термінів. К., 1971. 3. Там же. 4. Огар Е. Дитяча книга: проблеми видавничої підготовки. Л., 2002. 5. Огар Е. Дитяча книга: проблеми видавничої підготовки. Л., 2002. 6. Франко І. Кілька слів о тім, як упорядкувати і провадити наші людські видавництва// Педагогічні статті і висловлювання. К., 1960.

УДК 81-2+321.02

В. М. Стехіна

МОЛОДІЖНИЙ ТЕЗАУРУС ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Політична мова, з одного боку, це функціонально обумовлена спеціальна мова, а з другого, – жаргон певної групи з властивою для неї ідеологією. Жаргон – це мовна підсистема, пов'язана з використанням слів – сигналів, інформантів про належність людини до тієї чи іншої соціальної, вікової або професійної групи. Політичний дискурс є одним з найбільш евалюативно насичених різновидів масово-інформаційного дискурсу, що створюється сучасними ЗМК [2]. Евалюація – зіставлення, пов'язане з семантичним переносом або вторинною номінацією.

Корпоративна функція, характерна для будь-якої підмови та жаргону, як відомо, реалізується завдяки тому, що вона не зрозуміла для невластивих, бо передбачена для «внутрішнього користування», для об'єднання «своїх» і вилучення «інших». Однак, оскільки мова політики функціонує і в масовій аудиторії, відбувається деспеціалізація політичних термінів (*ваучер, консенсус, імпічмент*). Таємничість політичного дискурсу – не семантична, а прагматична.

У нашому дослідженні наводяться результати експерименту (табл. 1 – 3) за методом вільних асоціацій з молодіжного тезаурусу політичного дискурсу (базові актуальні політичні поняття – *політика, влада, вибори* [1]). Експеримент проводився з групою студентської молоді (100 осіб) у вересні 2004 р. – напередодні «помаранчевої революції» та в березні 2005 р., коли очікувалися перші результати, пов'язані зі зміною влади в Україні. Інформанти – майбутні редактори видавничо-поліграфічного факультету НТУУ «КПІ».

Поняття «політика»

Словникове значення	Слова-реакції	
	Вересень – 2004	Березень – 2005
1	2	3
Громадська діяльність, спрямована на захист інтересів груп громадян, на завоювання та утвердження влади, пов'язана з прийняттям важливих для громадськості рішень	багато рішень без меж безвладдя безрезультатність безчинство бійка бійки депутатів боротьба брехня бруд бюджет великі гроші великі можливості верх верховенство Верховна Рада влада вибір вибори виборці відносини відступи війна влада ворожнеча герб глупство гра гроші дебати демагогія демократія	альтернатива аморальність анекдот Арістотель багато грошей бажання вийти в світ безголосність народу безкінечність без мене боротьба брехня бруд вбивство великі гроші Верховна Рада відкритість вогонь вседозволеність всеохоплююча гордість гра гра слів гроші грунтовна далеко демо-, (тео-)кратія депутати депутатський вибір дискусії дорослі діти економіка експлуатація

Продовження табл. 1

1	2	3
	депутати	європейська
	дипломатія	інтеграція
	доля	Євросоюз
	Дума	ЄС
	думка	заангажованість
	дурість	загальноцікава
	економіка	закони
	еліта	засідання
	Євросоюз	зброя
	жорстокість	ЗМІ
	закони	зневага
	законодавство	інші
	заплутаність	іронія
	засідання	конституція
	зверхність	комітети
	ЗМІ	компроміс
	зміни	корупція
	злочин	кошти
	інтелект	крики
	інтриги	кримінал
	Ірак	круглий стіл
	Кабінет Міністрів	курс на...
	керівництво	лжесфера
	клани	лідерство
	коливання	лобіювання
	Конституція	люди
	користолюбство	мер
	корупція	мерседеси
	крадійство	міністерства
	країна	мурашник
	кримінал	наглість
	Кучма	народ
	лицемграїрство	небезпека
	люди	не визначена
	майбутнє	не вміють
	маніпуляція	несправедливість
	мафія	нестійка

Продовження табл. 1

1	2	3
	мер	нова
	мерседес	нововведення
	напрям	об'єднання
	небезпека	обман
	невизначеність	олігархи
	невігластво	опозиція
	недосконалість	павутина
	незадоволеність	парламент
	незалежність	партія
	неорганізованість	партії
	неправда	подали б від мене
	нерівність	політики
	нерівноправ'я	PR
	несправедливість	прем'єр-міністр
	нестабільність	прем'єрські портфелі
	обман	примирення
	обмеження прав людей	примітивність
	олігархи	політики
	омана	прозора
	ООН	прозорість
	парламент	Путін
	партія	республіка
	пафос	розум
	переворот	сарказм
	перемоги	система, скерована
	піар	на майбутній
	піджак	добробут
	підкуп	складно
	підтасовка	слово
	погляди	смішно
	політика	справедливість
	політичні діячі	соціальне зло
	поразка	соціум
	право	суверенітет
	прапор	суспільство
	Президент	суперечки
	прем'єр-міністр	сфери впливу

Продовження табл. 1

1	2	3
	проблема продажність протести протистояння реальність ризик розбіжності розум ринкові відносини сила столиця страх суперечки темний строгий костюм тероризм трибуна хаос хитрість чоловіки	телебачення телевізор фінанси хвороба червоний цікава

Таблиця 2

Поняття «влада»

Словникове значення	Слова-реакції	
	Вересень – 2004	Березень – 2005
1	2	3
Право і можливість розпоряджатися кимось і чимось, підкоряти власній волі, політична зверхність, державне управління та його органи	амбіції безвладдя безлад боротьба брехня бруд булава вибори війна великі можливості верхівка	авторитет антигуманність бездіяльна безпомічна бій без правил благородність боротьба брехня великі гроші верхівка Верховна Рада вибори

Продовження табл. 2

1	2	3
	верховенство	викриття
	вершина	відмінність поглядів
	володіння	відповідальність
	гроші	війна
	депутати	вільний вибір
	доля	ворожість
	егоїзм	вулик
	жага	господарювання
	жадібність	гроші
	жорстокість	демократія
	закони	депутати
	законодавство	державна
	залежність	дивне
	злочин	дискусія
	злочинність	допомога
	зміни	дотримуватися своїх
	«зона»	обіцянок
	Кабмін	егоїзм
	керівник	заборона
	командування	закони
	король	захист
	корупція	збагачення
	маніпуляція	земля
	міністри	зміни
	міць	зуб за зуб
	монарх	калюжа
	монополія	колишня
	народ	конкуренція
	насильство	контроль
	незаконні дії	корупція
	незалежність	Кравчук
	ненаситність	крадіжка
	неправда	красиво
	нерівноправ'я	Кучма
	нерівність	майбутнє

1	2	3
	обіцянки	маніпуляція
	олігархи	маріонетки
	омана	махінації
	палиця	Медведчук
	парламент	мерседеси
	партія	миротворець
	переворот	міністерство
	підкорення	може йти на
	підлеглість	компроміси
	підступність	можливості захисту
	політика	можливості
	політики	молода
	поневолення	мораль
	поразка	насилля
	президент	невже
	проблеми	неволя
	продажність	недоторканість
	розум	незалежність
	самотність	ненависть
	сейф	ніч
	сила	нова
	скіпетр	обіцянки
	сміливість	обіцяти
	справедливість	обнадійлива
	столиця	оновлення
	суд	очищення
	суперечки	парламент
	суперники	пастух і вівці
	таємниці	підслуховувати
	твердість	підступність
	трон	повага
	уряд	повалення старої
	фальш	системи
	хватка	порожні обіцянки
	хитрість	правління

Продовження табл. 2

1	2	3
	цілеспрямованість шантаж швидкість	правосуддя представники влади президент прем'єр-міністр придушення рабство революція реформи рішення важливих питань робити не те, що потрібно Росія сила сила волі сильна слава справедливість старе стратегія судова влада суспільство сяючі посмішки табу фракції хабарі часто нудні телепередачі та статті чесна, хоч не вся чесність Тимошенко Ющенко Якудза

Поняття «вибори»

Словникове значення	Слова-реакції	
	Вересень – 2004	Березень – 2005
1	2	3
Обрання шляхом голосування депутатів, посадових осіб, членів організацій	агітація адмінресурс балотування боротьба бюлетень вибір виборці влада голосування гра... але віра в шанс гроші дебати депутат змагання зміни кандидати комітет корупція країна легка радість чи жаль з приводу обрання того чи іншого кандидата лідер люди людина майбутнє маніпуляція можливість змін нав'язливість надія наївність	безголосся більше не хочу більше ніколи болото брехня бридко бруд брудні бюлетені «великі перегони» Верховний Суд вибір виборча діляниця використання виявляється, весь цей час про нас хтось піклувався, а ти не помітив... вітер воля голос гра гроші дебати демократія засоби захоплюючі з двох зол ЗМІ знервованість ілюзія інше інтригуючі

Продовження табл. 3

1	2	3
	натовп	кандидати
	нелегальність	карусель
	нечесність	кожен за себе
	новини	лайно
	очікування	люди
	«перегони»	майбутнє
	перемога	майбутнє держави
	перерва	майдан
	підкуп	маніпуляція свідомістю
	підлість	мас-медіа
	підтасовка	махінації
	підстава	мета виправдовує засоби
	плакат	мітинг
	показуха	мітинги
	політика	надія
	порушення прав	наметове містечко
	послідовність	народ
	потреба	наші
	правління	не завжди чесні
	президент	незалежність
	претендент	ненависть
	приреченість	непередбачувані
	протистояння	несправедливість
	реклама	нерви
	свобода слова	об'єктивні
	стадо	обцянки
	суперник	обман
	урна	обурення
	фальсифікація	організація
	хаос	пан чи пропав
	час	пачка цигарок
	чесність	переломи
		перемога
		перемога чи поразка
		підтасовки

Продовження табл. 3

1	2	3
		політика помаранч помаранчевий символ помаранчевий, синій колір популізм поразка порушення право право голосу президент прозорі протистояння психічний струс п'ятий канал «разом нас багато» революція реклама свобода свобода вибору списки сподівання спостерігачі справедливі справедливість спроби сепаратизму суспільство так! ура! фальсифікації фальш чесні чесність шанс школа яйця Янукович

Для вербального втілення політичного дискурсу сучасної України характерні формування нової стилістичної норми, постійне й динамічне оформлення політичного словника, яскрава метафоризація та контрастність політичної мови, широке використання розмовно-зниженої лексики, деспеціалізація термінів і водночас тенденція до їх стандартизації, активізація запозичень (особливо – з англійської мови), змістова невизначеність, неоднозначність, спричинена як семантичними, так і прагматичними чинниками.

Демократизм українського інформаційного простору повинен виявлятися в дискурсивному акумулюванні громадського інтелекту в ЗМК.

1. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність (на матеріалах сучасної газетної публіцистики). К., 2002. 2. Стехіна В. М. Політичний дискурс як засіб комунікації // Зб. наук. пр. викладачів ВПІ НТУУ «КПІ», присвячених пам'яті проф. Р. Г. Іванченка. К., 2005. 3. Стехіна В. М. Феномен молодіжного жаргону у практиці викладання сучасної російської мови // Мова і культура. Проблеми гуманізації навчання і культурологічний підхід до методики викладання мови і літератури. Вип. 4. Т. 5. Ч. 2. К., 2002. С. 70 – 74.

УДК 070 : 352.075 : 351.95 : 316.48 (477.83 – 2)

О. В. Уліцка

ТЕКСТУАЛЬНА РЕАЛІЗАЦІЯ КОНФЛІКТУ: ФОРМОТВОРЧІ ЧИННИКИ (на матеріалах сучасної преси)

Присутність конфлікту на сторінках друкованих медіа є не тільки неминучим, а й позитивним фактором поступу суспільства. Конфліктні процеси, відображені у ЗМІ, стають предметом обговорення й аналізу в широкому колі громадськості. Звідси – важливість вивчення ролі преси в суспільстві через представлення читацькій аудиторії конфліктогенних ситуацій, пов'язаних з діяльністю органів влади.

Теоретична й практична актуальність дослідження зазначеної проблематики визначається також завданням формування державної служби як сучасного державно-правового інституту. Можливості успішного поступу України значною мірою зумовлюються здатністю органів влади керувати соціально-політичними конфліктами. Цілком можливо, що саме мас-медіа здатні запропонувати владі оптимальний варіант дій у конфлікті, оскільки вони розглядають суспільні суперечності під іншим кутом, часто недоступним для владних структур. Позиція ЗМІ посилюється тим, що влада потребує нового бачення, об'єктивної оцінки власних дій, творчих ідей та пропозицій.